СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 16-го Вересня 1897. | Число 38.

Календарь.

Вересень.

16	Ч.	Вавилы, Мойсея прор.
17	П.	Захаріи прор., Елисаветы
18	С.	Чудо св. Михаила
19	Н.	14. ПО СОШ. Созонта
20	П.	РОЖДЕСТВО ПР. БОГОРОД.
21	В.	Іакима и Анны
22	С.	Минодоры, Митродоры

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

„ЧТО ДѢЕТСЯ ВЪ ХАТѢ СОСѢДА"?

Въ послѣднôмъ числѣ „Прав. Ам. Вѣстника", читаемо, що О. Васильевъ, бувшій православный парохъ въ Ансоніи „муфуесь" до Bridgeport. Щасливои дороги! Видно, що Ансонѣйцѣ не хотять дати ловитись на полову... Але що будуть два православнѝ священники въ Bridgeport робити, то такожь варта бы знати. Тыхъ пару православныхъ мадярôвъ, що посылають колекторôвъ помѣжь нашихъ людей, щобъ збирали грошѣ на ихъ церковь — и тыхъ пару Словакôвъ, що колектували по Америцѣ и Росіи и таки ще довгъ на церкви мають? Господи помилуй! Ну та то бы все еще было байки, але коли бо той довгъ еще очень (дуже) великъ, якъ каже самъ „Прав. Ам. Вѣстникъ", а кромѣ того прихожане, вопреки своему обязательству, не хотять его уплачивать. Ось где сукъ, а въ суку дѣра. Уплачивать не хотять! И певно що нѣ. — А ихъ чого туманили рôжнѝ „апостолы", що якъ перейдуть на православіе то будуть мати vs'ecko zdarma? Чого обѣцяли, а где-негде и теперь це обѣцяють золотѝ грушки на вербахъ? Ось тутъ найлѣпшій доказъ до чого доводить послуговане ся „ванровными апостолами" въ справахъ мисіи.

Теперь Епископъ прав. церкви той, котра вже була на имя его записана, але „безъ его на то соизволенія" — не хоче (не дурный довгъ сплачувати та ще „очень великъ" до того), але хоче щобъ перше довгъ бувъ сплаченый и ажь такъ церковь ему записали. Пытане лишь, чи знову люде будуть такѝ дурнѝ, щобы сплачену власнымъ грошемъ церковь кому иншому записувати. Конець кôнцемъ справа стоить на тôмъ, що завѣдувати церквою и старатись о сплачене довгу мають пôдъ надзоромъ священника два тамошнѝ люде: староста церковный М. Макаръ и попечитель Грабчакъ, словомъ рѣчь звалена на плечѣ двохъ людей, котрѝ готовѝ стати правдивыми попечителями, т. е. попечи ся на тôмъ бізнесѣ.

Що до о. Васильева, то его переносять на власне прошене до Bridgeport, где дôстане зъ штатныхъ сумъ пенсіи 68 дол. на мѣсяць, а вôдъ парохіянъ помешкане, опалъ, освѣтлене, воду и прочая... Чуличмо (але не знаемо, чи се правда), що при той спосибности зменчено пенсію о. Балогови. Если се фактъ, то жаль намъ его дуже, хочь и то може послужити декому за науку.

Зачуваемо, але такожь не знаемо на безпечно, чи се правда, що въ Shepton, Pa, або на „Зеленôй Горцѣ", якъ звуть нашѝ люде — православіе ледви дыхае, помимо того, що на мѣсци є православный священникъ въ особѣ о. Вик. Товта. — Радѝ бысмо знати, скôлько въ тôмъ правды.

Православный „Свѣтъ" гдесь заснѣтивъ ся, чи що зъ нимъ за лихо. Чекаемо и чекаемо на него и анѣ суди Боже дôждатись. Всего 3 числа выйшли. Ну на тамтѝ першѝ хоть такожь треба было ждати, але все якось выйшли — але те четверте чому не выходить? Тажь вже давно розтрубивъ „Прав. А. Вѣстникъ", що „Свѣтъ" що тыждня буде выходити — а тутъ маешь, на, яке православне „що тыждня". То щось подôбне на жидôвске „заразъ". Ну, але жартъ собѣ жартомъ, но кождый мусить признати, що то вже дуже тяжкій породъ... Я зô свои стороны боявъ бымъ ся навѣть якои катастрофы. А може дасть Богъ якось щасливо. Тôлько тогды щось певно або дуже мудре выйде, або може..... може противно... Бувае таке навѣть, що гора яка велика, а мышь уродить. Правда лучаесь се рѣдко, але ученѝ по книжкахъ о тôмъ пишуть.

О. Протоерей зъ Качого Болота (Duck Pond) подвизаесь на диво. Недавно тому выпустивъ въ свѣтъ нову брошурку п. з. „Правдивыя Рѣчи", въ котрôй помѣстивъ ажь 7 „кавалкôвъ". Декотрѝ зъ тыхъ „кавалкôвъ" були вже друкованѝ въ „Пр. А. Вѣстнику", а иншѝ по перше побачили свѣтъ божій въ той брошурцѣ. (Видко „Пр. А. В." не хотѣвъ ихъ друковати у себе; пр. складача.) По принятому (мабуть у Мадярôвъ) звычаеви, о. Пр. не пôславъ твору свого благородного мозґу, анѣ одной редакціи тутешныхъ рускихъ газетъ, але за тое порозсылавъ его тихцемъ помѣжь людей, тримаючись засады „на село ити людей дурити". Що тѝ „Правдивыя Рѣчи" не тôлько „правдивыя", але и мудрыя, аки шт...ы царя Соломона, о семъ, думаю, нема що и сумнѣватись — пытане однакъ чому П. А. Т. послѣдными часами такъ „подвизаесь?" — П. А. Т. дуже амбитный чоловѣкъ и хотѣвъ бы выбитись на верхъ, показати свои „способности" тамъ вызше — ну, отже треба подвизати ся. Хоть зъ пѣску, а батôгъ крути. — За подвизаніемъ идуть вознагражденія — а не подвизаешь ся: пошелъ въ дураки. Впрочѣмъ, хто се знае; може П. А. Т. снить ся часамами сонъ дивненькій про митру на Востокѣ?...

Про „Правдивыя Рѣчи" мы може коли побалакаемо при способности.

Не — П. А. Т.

ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ.

Winnipeg 1. вересня.

Въ товариствѣ о. Н. Дмитрова поѣхавъ я до Yorkton оглянути нашу велику кольонію въ Ассинобои. Есть еще въ той провінціи друга кольонія вже стара, она называе ся Pleasant Forks, але тамъ есть тôлько кôлька родинъ. По дорозѣ оглядали мы урожайнѝ поля Манітобы, покрытѝ густыми полукôпками славнои на цѣлый свѣтъ пшеницѣ. Куда окомъ глянешь всюды рядомъ полукôпки, якъ жовнѣры стоять до ряду, лишь десь недесь бѣлѣе бѣла хатина, низенькій стайнѣ на худобу. Вôдъ Portage la Prairie ажь до Nepawa всюды полукôпки густо понакидованѝ. Вôдъ стаціи Birttle починаесь вже Ассинобоя. Околиця фалиста, покрыта дрôбнымъ лѣсомъ, помѣжь яругами тече лѣниво рѣка, а попадъ рѣкою пасуть ся череды худобы и табуны коней. Збôжа рѣдко видати, травы высокій въ поясъ. Ока не можешь вôдорвати вôдъ тыхъ чудныхъ красвидôвъ. Тѝ околицѣ нагадують менѣ нашу Болехôвщину и Долинщину, тôлько зъ тою рôжницею, що ту земля надае ся знаменито пôдъ управу.

Пôзно въ ночи, бо о 2 год. приѣхали мы до Yorkton, переночували и на другій день удали ся мы до иммиґраційного дому, де нашѝ люде розтаборились чекаючи, ажь вôдъѣдуть до роботы при колеи въ Arden, Nan. — Yorkton мѣсточко маленьке, два млыны, два готелѣ, кôлька сторôвъ отъ и цѣле мѣсто. Вôдъ Yorkton 52 миль на пѣвнôчь лежить наша кольонія, окрещена New Jaroslau. На той то кольоніи поселилось нашихъ людей 110 родинъ, частію зъ Галичины, частію зъ Буковины. Они прійшли ту въ липни с. р. Якъ я вже сказавъ: земля ту добра, лѣса подостаткомъ, сѣножати (луки) прекраснѝ — коси сѣна кôлько хочешь, щобъ лишь мавъ ты що кормити, однакъ суть ту двѣ хибы: бракъ воды и лѣтнѝ приморозки, въ маю и при кôнци серпня. Суть фармы, на котрыхъ воды подостаткомъ, але лучають ся фармы, що нѣякъ не можна воды докопати ся. Приморозки въ слотнѝ роки шкôдливѝ, въ сухѝ роки зовсѣмъ не шкôдливѝ. Примѣромъ сего року они нѣчого не пошкодили. Переважно кохають ся люде въ худобѣ, тай зъ Ассинобои выходить найкрасша худоба. — Нашѝ люде, небожата, якъ котрѝ принесли грошѣ, то починають на добре газдовати, якъ котрѝ пошили ся въ безсребренники то гôрко имъ ту, але цѣкавый и охочій до роботы таки хлѣба роздобуде, тôлько дурному та лѣнивому бѣда, хоть забій ся. — Будують люде хаты, роблять сѣно, ѣдуть на роботу чи то на жнива до старыхъ фармерôвъ, чи до желѣзнои дороги тай приладжують ся на зиму. — Мы объѣхали кôлька секцій, а вôдтакъ третого дня поступили до нашихъ добре знакомыхъ зъ Mt. Carmel въ Пенсильваніи. На Т. 29, R. 3. Section 34 осѣли Алек. Вархоликъ, Ив. Хохолякъ и Романъ Слезѣнъ. Они прійшли ту съ початкомъ серпня и за мѣсяць встигли вже наробити сѣна, выкопати керницю и нарубати матеріялу на будынки. Мешкають тымчасомъ въ будѣ зъ сѣна, варять собѣ самѝ ѣсти и забирають ся до ставленя будынкôвъ, щобъ родины спровадити. Дуже они задоволенѝ — до угля, казали, що не вернули бы за жадну цѣну. — Мы переспали зъ ними въ нахучôмъ сѣнѣ щось три ночи.

На Успеніе Пр. Богородицѣ вôдправивъ о. Дмитрôвъ Сл. Божу въ новôй хатѣ заможного газды В. Крипякевича, а также и въ слѣдуючу недѣлю дня 29. августа. — Народъ нашь буде добре жити въ Канадѣ, бо працьовитый и ощадный тай будуть ту людьми, кобы позбули ся старокраевыхъ ганьблячихъ грѣхôвъ. Вже не скажу выразьно, якѝ то грѣхи, бо то ажь встыдъ передъ порядными людьми згадовати. Але то ще бôль[ше] встыдъ, якъ старѝ фарм[еры] або таки власнѝ сусѣ[ди] сять пôдъ замокъ ... рыскалѣ, сокиры и т. д. дуже велика ганьба!

Мы вернули до Yorkton въ недѣлю вечеромъ. ... ту еще недалеко двѣ др[угі] кольоніи: Beaver Hills и ... coats тамъ разомъ ес[ть] ... родинъ, але симъ разомъ ... могли мы тамъ вступ[ити]. До Winnipeg зъ Yorkton ... всего 279 миль и ѣде... ажь 14 годинъ.

Иммиґрація до Кан[ады] сильно взмагае ся. Ми[нувшого] тыжня приѣзджал[и] леґаты зъ Канзасъ и зъ ...браски Mr. Bricker и ... оглянули околицѣ, выр[азили] ся дуже похвальн[о] ... обѣцяли спровадити вел[ике] число людей зô Спо[лученыхъ Дер]жавъ.

Австрійско-Угорскій [кон]зуль Mr. Edward S... звидуе по черзѣ ко[льоніи] австрійскѝ, мѣжь и[ными] нашѝ рускѝ. Спод[ѣваемо ся] що австрійске пр[авитель]ство займе ся бôл[ьше] серіо еміґраціею ... и починить вс[ѣ] кроки, щобъ ох... ихъ пôдданыхъ не... зискомъ въ Галич[инѣ въ] урядахъ, якъ такожь и [на] дорозѣ до Гамбурга.

Зъ Пенсильваніи прі[йшло] знову двохъ людей: ...вестеръ Пелячикъ ... Carmel и Андрей Юр... Hazleton. — Я дума[ю] то вже за-пôзно се[го року] ту приходити. Еще х... мотный то може, але ... родиною не радивъ-бымъ ... не стане часу хаты по[бу]вати и сѣна накосити.

Кореспондентъ „Свобо[ды]".

3

ТЫМКО ГАВРИЛЮКЪ.

ОПОВѢДАНЕ ЗЪ ЕМІГРАЦІЙНОГО ЖИТЯ.

— написавъ —

Несторъ Дмитрôвъ.

(Дальше).

— Зъ вôдки вы господарю? — запытавъ професоръ.

— Я зъ Лахманôвки, коло Городенки — хтѣвъ-бымь порадити ся за Канаду.

— Сѣдайте, попросивъ чемно професоръ. Чоловѣче — вôдозвавъ ся — маете менѣ ту сказати чисту правду якъ на сповѣди, бо я мушу знати, чи вы можете йти до Канады, чи нѣ. Якъ-бысте не сказали правды то не мене ошукаете, але самѝ себе. Отже вôдповѣдайте: Кôлько маете дѣтей?

— Пятеро.

— Отже васъ всѣхъ 7 особъ. Такъ?

— Такъ, прошу пана професора.

— Кôлько найстаршôй дитинѣ лѣтъ?

— 16, прошу пана мае найстаршій хлопець.

— Кôлько наймолодшому?

— Два роки.

— Кôлько маете поля?

— Три морги.

— Маете худобу?

— Одну корову.

— Будынки добрѝ?

— Хата нова, комора такожь добра, але стодола и стайня нѣпочому.

— Кôлько можете взяти за цѣлый свôй маєтокъ?

— Такъ гадаю, що до тысячки дотягну.

— Овъ — скрививъ ся професоръ — то вамъ нема що пускати ся до Канады. Послухайте газдо, якъ тамъ є въ Канадѣ. Тамъ цѣлый край, якъ бачите въ моей шафѣ, є подѣленый на квадраты. Въ тôмъ одномъ маломъ квадратику вы дôстанете ¼ часть — разомъ 113 морґôвъ. Буде на тыхъ 113 моргахъ добра земля, будe и лиха — буде лѣса дрôбного, а трафить ся фарма и безъ лѣса. За тыхъ 113 морґôвъ вы заплатите $10 — нашихъ 25 злр. — а по 3 лѣтахъ достанете декретъ, але мусите бодай 15 морґôвъ зорати и фарму обгородити. Зарôбкôвъ тамъ дуже мало, край зимнѣйшій, якъ у насъ, озимина не родить ся. Приморозки лѣтнѝ бувають зъ-часта, однакъ якъ чоловѣкъ поѣде тамъ зъ грôшми, значить зъ такою сумою, щобъ мôгъ розгосподарити ся, то може за 3, 4 роки бути добрый газда.

Довго ще говоривъ професоръ, оповѣдавъ докладно про той новый край, про дорогу и т. д. а въ конци додавъ: Вамъ газдо я не раджу ѣхати, бо вы не маете зъ чимъ. Порахуйте тôлько. Можете мати въ Лахманôвцѣ тысячку. Шифкарты на 4 осôбъ цѣло и двѣ половины будуть коштовати 500 злр., дорога колѣею 100 злр. — разомъ 600. Нѣмъ вы дôстанете ту тысячку за грунтъ стратите яку пятьдесятку — не безъ того, щобысте не мали якого довгу, залеглый податокъ — знову сотка — тай лишить ся вамъ при дуже великôй ощадности двѣ сотки. Якъ змѣняете на американскій грошѣ дôстанете при добрôмъ курсѣ 82 доляры. Зъ того 10 дол. пôде на фарму, на корову 30, на кухню, начиня, мука, омаста, бо треба пôвтора року жити зъ крейцара, найменче 40 дол. — тай нѣчого вамъ не зôстане. А де-жь волы, а де плугъ, — та чимъ будете орати, а нѣхто васъ не запоможе, бо кождый самъ собѣ старае ся.

Добрыхъ двѣ годины толковавъ професоръ Тымкови за Канаду. Бѣдный чоловѣкъ, якъ вчувъ, що бѣдному и тамъ нема де подѣти ся, тяжко зôтхнувъ и забиравъ ся до вôдходу.

— А зачекайте ще газдо — вздержавъ его професоръ — най я собѣ запишу ваше имя. Вы называете ся Тымко Гаврилюкъ, зъ Лехманôвки, повѣтъ Городенка. А якъ называе ся вашь священникъ?

— Та прошу пана, нашѝ отець духовный называють ся Микита Хренѣвскій.

— О! знаю вашого священника, знаю — крикнувъ професоръ. — Знаю цѣлу родину ихъ. Мають кôлька братôвъ священниками — суть зъ тои родины професоры, урядники, навѣть оденъ лѣкарь есть у Львовѣ, кревный вашого священника. Дуже то порядна родина. Слава Исусу Христу! — Будьте здоровѝ. А якъ бы хто у васъ выберавъ ся до Канады, най жидамъ грунту не продае, борони Боже — крикнувъ за Тымкомъ професоръ.

III.

Тымко продае грунтъ.

Смутный не веселый заплѣвъ ся Тымко на головный дворець, сѣвъ на входовыхъ сходахъ тай читае „Исторію Руси", котру єму подаровавъ панъ секретарь. Кажуть люде, що то самъ панъ секретарь написавъ ту исторію. Та чому бы нѣ, якъ така мудра голова, то може и написати, навѣть зъ памяти напише. Чого то к... паны вченѝ не понаписовали? Читае Тымко не читае — грызота якось не дае єму чит[ати] хоть яке цѣкаве. Думае Тымко и въ голов[ѣ] ходить, не знае що робити.

— Та професоръ добре говоривъ, що мало грошей то годѣ собѣ раду дати — а менѣ робити ту, зводки жити, чимъ дѣти ... лити, якъ понôдрастають?

Зъ такими тяжкими думками заѣхавъ Т[ымко] до дому и повертаючи до хаты, вступивъ [до] корчмы. Въ корчмѣ заставъ повно газдôвъ. ... голосно розмовляли, про що? — ну, а про щ[о] теперь люде говорять — про Канаду. На ярм[ар]ку оповѣдали люде зъ Циганъ, що прійш[овъ] листъ вôдъ нашои найяснѣйшои Стефаніи [зъ] Канады, щобъ таки конче люде тамъ йшли, она тамъ закладае царство, повыганяе всѣхъ [жи]дôвъ, закличе Рудольфа зъ Бразиліи и буд[е] тамъ пановати, а людямъ не буде кривды. [Ка]жуть, що тамъ въ тôмъ листѣ стоить: л... приходѣть до Канады, а достанете добру зе[млю], волы, коровы, плугъ, вôзъ, будынки вам... ставлю тай ще кождому сотку въ жменю, ... люде не бѣдили. Податкôвъ жадныхъ не бу[де], жандармôвъ та еґзекуторôвъ то анѣ въ ден[ь] свѣчкою не знайшовъ бы. — Тымко не ... пѣвъ, тай вôдозвавъ ся, що се не правд[а] ... панъ професоръ у Львовѣ казавъ, що то н[еправ]да. Люде вчинили крикъ, а оденъ пись... добре таки письменный чоловѣкъ ста[въ серед] корчмы тай каже:

— Люде добрѝ! Не вѣрте панамъ, ... хотять насъ пустити зъ краю, бо они ... жіють. Панъ староста (оглянувъ ся,

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published every Thursday Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ про-...ъ высылати пôдъ адресу:

To „SVOBODA"
...Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

...А ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ...ЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

...tered the post office at ...Carmel, Pa. as second ...ail matter.

ПО РОБОТѢ.

Вечѣрна балаканка старого майнера.

Любезній читателѣ „Свободы!" Вы мене певно не знаєте? Та де-жь бы вамъ знати старого майнера! — Хоть правда я не такій якъ другй, бо я покôнчивъ у краю одну клясу, до котрои ходивъ нѣвроку не безъ мала шѣсть и пôвъ рока и вывчивъ тôлько, що якъ за Божою помочію приѣхавъ до Америки, то ледво вмѣвъ ся пôдписати. А якій то бувъ пôдписъ? Боже прости грѣха! Намазавъ якъ курка лабою; ажь якъ я трохи по Америцѣ розглянувъ ся, якъ я побачивъ, що оно безъ письма одна велика фіґа на патыку, тогды я ажь зачавъ довбати ся въ письмѣ и бачите люде добрй таки додовбавъ ся. Якъ завзявъ ся, то мусѣло стати на моѣмъ. Нынѣ вже вмѣю писати и читати по руски и все коли прійду зъ роботы беру нашу „Свободу" и читаю зъ неѣ собѣ и моѣмъ сусѣдамъ. — Але я такожь розговоривъ ся — хвалю себе якъ бы менѣ хто заплативъ за тоє, а оно не туды йде. Я лишь повѣдаю вамъ люде добрй, що зô мною цѣкавого стало ся нынѣ.

Та прійшовъ я зъ роботы. Ну, тай якъ прійшовъ, тай скинувъ кашкетъ зъ лямпкою тай посудину, въ котру собѣ набираю ѣду до майнôвъ, ну тай обмывши ся зъ чорнои саджѣ сѣвъ собѣ за стôлъ и жду доки моя стара не наднесе вечерѣ. А въ секретѣ вамъ скажу, що моя стара дуже добра бабина тай незгôрше варить. А вы знову якъ подыбаете ся зъ нею то не хвалѣть еѣ, бо готова попсути ся. — Отже-жь сиджу. Ну, якъ я сиджу, перебираю въ головѣ то се то те, ажь наразъ мовбы шпилька перейшла вôдъ стôпъ до головы — я форкнувъ, встрясъ ся, а оно знову обдало мене морозомъ. И хоть день парный а менѣ холодно мовь у зимѣ. Пекъ, пекъ, уроки чи яка мара? Певно, що якась нечиста мусѣла десь у дорозѣ глипнути на мене зъ--укоса. Прійшла стара, глядить на мене, выпытує що стало ся, а далѣ, щобъ бѣду зъ мене выгнати, зачала зъ мого чола высысати нечистого и спльовувати, а оно таки нѣчо не помагає. — Дай стара чарку горѣвки, але зъ перцьомъ, тôлько не забудь повно налляти — попросивъ я въ жѣнки. Дала она ту горѣвку — выпивъ я, трохи полекшало, але дрожаки таки не уступили. — Мине ся, чей менѣ смерти вôдъ того не буде. Казавъ я старій вôдôйти до кухнѣ, а самъ лапъ за газету тай передъ хату, — певно вôдôйде на свѣжôмъ воздусѣ. Розгорнувъ я тоту газету — дивлю ся, а то не наша „Свобода", а „Американскій Русскій Вѣстникъ", що то на самôмъ передѣ тôлько хабуза понамальовано. Та вже яка тамъ є газета, абы письмо. Читаю. Перечитавъ я одну стрѣчку, а газета въ моихъ рукахъ тремтить якъ живе срѣбло — я завзято читаю дальше. Перечитавъ я оденъ кусникъ, де бесѣдує якійсь Иванъ Русинъ, що вôнъ хоче конче „домочитися", щобы ту въ Америцѣ бувъ рускій бискупъ, и товчу букву за буквою дальше. И чимъ я глубше въ тоту газету вчитувавъ ся — а дале то я тôлько розпôзнававъ рускій буквы, бо що оно тамъ стояло то ничь не мôгъ доглупати ся — отже-жь чимъ довше читаю и перевертаю кожде слово то въ тоту то въ другу сторону, хоть бій-забій — не розберу толку. Яка мара зъ него — нѣбы зъ того редактора „Амер. Рус. Вѣстника"? — тажъ прецѣнь нѣбы рускій буквы — чи ошалѣвъ!... О, я ниму розôбрати, щобы мене Богъ знае кôлько часу контовало — вхопивъ газету мôцно въ обѣ долонѣ, насадивъ на нôсъ окуляры и читаю; читаю вамъ, а ту на газету зъ чола цяпъ-цяпъ. Я обтеръ чоло и газету и рыю въ тыхъ буквахъ дальше и чимъ дальше тымъ незрозумѣльше. Пôдгортаю волосе, вытираю окуляры а въ потахъ то таки по просту купаю ся, а таки не попущу свого! — читаю. И бачите таки не доглупавъ ся, що оно написане. Але я впертый! кажу вамъ нема другого на свѣтѣ — читаю и Богъ знає доки бы я такъ бувъ мучивъ ся, якъ бы не моя стара, що якъ разъ коли я зачавъ зъ нетерпячки тормосити „Амер. Р. Вѣстникомъ" прійшла кликати мене на вечерю. — Та ходи-бо старый — каже моя стара — бо вечера выстыне тай тобѣ на дворѣ холоднѣйше стане.

Я ажъ на еи голосъ вôдорвавъ очи вôдъ той газеты и побачивъ на мое велике судованє, що пôтъ зъ мене цюркомъ лѣє а газета мовь зъ воды вынята такъ скроплена моимъ потомъ. — Що-жь, якъ бачу не маєшь вже дрожѣ — пытає мене жѣнка — тота горѣвка помогла. Я всмѣхнувъ ся тай вказуючи на „Амер. Рус. Вѣстникъ" кажу до старои: — Та де тамъ тобѣ помогла горѣвка, отъ тота газета помогла! Якъ зачавъ вчитувати ся въ тотй буквы, на котрй мои товарищѣ дають щось зъ пять тысячь долярôвъ на рôкъ, то зъобертавъ я сѣ на всѣ боки и потивъ ся а таки нѣчого не понявъ — пише такъ, не знаю чи нарочно, чи може що злого на Русинôвъ — що хочь плачь а не добешь ся толку. — Ну ходи вже ѣсти ходи, добре що хоть дрожанка минулась — и стара погладила мене по пôдъ бороду. Хоть маленькій снѣжокъ посыпавъ вже трохи мои волося я таки спаленѣвъ (а не смѣйте ся) тай кажу до старои:

— Знаешь стара, я пôду ѣсти, бо я наробивъ ся, але кажу тобѣ, що заразъ по вечери повѣдомлю всѣхъ рускихъ робôтниковъ въ Америцѣ, щобы якъ хто хоче брати лѣкарство на поты, най въ жадній доктори не вдае ся и въ жадній лѣкарства не вѣрить, тôлько най собѣ на пôвъ годины почитае або послухае „Американского Русского Вѣстника". Вôдразу будуть поты — а якъ-же.

Стефанъ Хлопôвъ.

НОВИНКИ.

Новый примѣръ нашои байдужности!

Вже може сотный разъ кличемо мы до нашихъ рускихъ робôтниковъ: Записуйтеся до мѣсцевыхъ Братствъ и до „Р. Н. Союза", бо нѣхто не знае годины, въ котрôй люта смерть заскочить его, зневолюючи лишити жѣнку и дѣти по бôльшôй части въ крайнôй нуждѣ. И хоть тôлько разôвъ мы про те писали то помимо того слова наши були звычайно голосомъ вопіючого во пустыни, бо вôдъ часу до часу все доходять до насъ вѣсти, що той або сей згинувъ у майнахъ або и вмерь натуральною смертію, не належавши до жаднои организаціи. — И ось тыми днями умеръ въ Шенандоръ молодый ще чоловѣкъ полишаючи по собѣ жѣнку и пятеро дрѣбныхъ дѣтей безъ найменшого заосмотреня, бо не належавъ анѣ до Братства, анѣ до „Р. Н. Союза". И хто-жь дасть старунокъ тымъ дрôбнымъ сиротамъ? Чи мають погинути марно? Хоть якъ то кажуть про умершихъ не годить ся говорити нѣчо злого, то всежь таки на видъ тыхъ нещасныхъ сирôтъ серце крає ся зъ жалю а чоловѣка обгортає злôсть за байдужнôсть небôщика, що не прійшло ему нѣколи за житя тото пытанє, що то стане ся зъ дѣтьми, якъ заскочить его смерть. Бачучи тôлько сумныхъ примѣрôвъ нашои байдужности вкладаемо на совѣсть кождого розсудного Русина, щобъ вôнъ коли дôзнасть ся, що на тôмъ самôмъ що и вôнъ плейзѣ, знаходить ся такій чоловѣкъ байдужный, котрый помимо родины таки не запише ся до жадного братства, щобъ такого чоловѣка упоминати а навѣть ганьбити — по просту змушувати его приступити до рускои организаціи. — Вже крайна пора, щобъ мы вже разъ прійшли до розуму и если станемо батьками дѣтей то повинні уважати першимъ и святымъ обовязкомъ забеспечити яку-таку будучнôсть тымъ дѣтямъ, най бы въ разѣ нашои смерти не вытягали руки по милостиню.

Алексій Шлянта выбраный на делеґата.

Дня 4. септембра вôдбулись у насъ въ Mayfield, Pa. выборы делеґатôвъ до Lackawanna County, котрй зôстануть въ довгôй памяти майфильдскихъ Русинôвъ, бо мимо всякихъ агітацій зô стороны иншихъ народностей, мы недались звести, не слухали жадныхъ агентôвъ но тримались разомъ „Оденъ за всѣхъ а всѣ за одного" була наша вспôльна мысль. Де голосувавъ оденъ, тамъ всѣ. Не помогли жадні агітаціи, нѣхто недавъ ся звести за жадні грошѣ, длятого побѣдилисьмо всѣхъ, бо Шлянта дôставъ 26. голосôвъ бôльше якъ его противникъ. — Такъ повинні Русины на кождôмъ плейзѣ поступати то колись можемо чогось дочекатись, лишь щобы кождый старавъ ся о амяриканьскй папери, щобъ мôгъ голосувати. Розумнѣйшій зъ Русинôвъ повинний всѣми силами заохочувати и обучувати нашихъ робôтниковъ, щобы собѣ выбирали папери, а вôдтакъ самымъ обучити ся, пôзнати американьску політику, права и самымъ ставати за кандидатôвъ. Передъ 5 роками у насъ нѣхто немôгъ и подумати, щобы нашь чоловѣкъ мôгъ бути якимъ урядникомъ, а теперь коли бôльша половина выбрала собѣ американьскй папери, за що належить ся честь Шлянтѣ, теперь коли мы всѣ злучили ся рука въ руку, залежить вôдъ насъ, хто буде выбраный зъ Майфильдъ чи до „бора" чи до „канти". Якъ бы такъ зробили Русины въ краю, щобы не дѣлились, не дались перекупити то анѣ оденъ польскій шляхтичь не засѣвъ бы посольского крѣсла, але до того еще далеко, еще богато часу треба на тоє закимъ Русины пôзнають себе.

Майфильдчанъ.

Добра установа.

Послухай нынѣ бесѣду нашихъ дѣтей, то коли они самй бавять ся не вчуешь вôдъ нихъ анѣ одного руского слова. все мѣжь собою цвенькають по англійски. Добре якъ дѣти умѣють англійску мову, котра стане имъ пôзнѣйше въ пригодѣ, але найже-жь не забувають своеи рôдной мовы. Та якъ не будуть родичѣ посылати своихъ дѣтей до рускихъ шкôлъ, то певно що не будуть бесѣдувати по руски. А дивѣть якъ установили рускй родичѣ въ Шамокинъ, Па. Установили такъ, що кожда дѣтина мусить перше ходити три роки до рускои школы а ажь потомъ йде до англійскои школы, а коли и тую скôнчить, тогды приходить що суботы на повторительну науку, де побôчь науки учать ся спѣвати. — Й чи-жь не красный примѣръ дають намъ рускй люде зъ Шамокинъ? Певно що такъ и мы всѣ повинні ихъ наслѣдувати.

— Варварскй звычаѣ панують все ще въ христіяньскôй Ишпаніи. Убійникъ празидента міністрôвъ Кановаса, Анджіолітто, заявивъ выразно въ слѣдствѣ, що хотѣвъ пôмстити своихъ товаришѣвъ, котрыхъ мучили свого часу пôдчасъ слѣдства рôжными тортурами. Деякй втратили цѣлкомъ нôгтѣ на пальцяхъ, иншй мають ще теперь знаки страшныхъ мукъ. Хоть ишпаньске правительство старало ся всѣми силами вговорити свѣтови, що анархисты говорять неправду, то таки є певнй доказы, що тортура, то погане средство зъ часôвъ середновѣчнои инквізиціи, що не занехано въ Ишпаніи. А теперь знову военный судъ засудивъ Анджіоліттого на смерть черезъ такъ звану гаротту, а найвысшій судъ потвердивъ той засудъ. Засудженый сѣдає на столецъ, припертый плечима до стовпа, около шиѣ и стовпа є желѣзный обручь, котрый стискають такъ довго, поки гортанка и хришь въ шиѣ не поломить ся и засудженый не удусить ся. Се найпоганѣйша кара смерти, противъ котрои вже давно выступають всѣ гуманнй люде и ученй. Але въ Ишпаніи не знають людяности противъ анархистôвъ и свѣтъ ще неразъ почує о варварскихъ звычаяхъ въ христіяньскôй Ишпаніи.

Богата жебрачка.

Въ St. Luis замкнули до арешту одну жебрачку, котра майже цѣлый рôкъ живила ся вôдпадками, котрй вызбировала по смѣтникахъ. Тому що жебрачка була нехарна и дуже обруджена, запровадили еѣ до купели а коли она роздягалась побачили, що мала привязаный до тѣла мѣшокъ а въ нѣмъ $1429.

КОЛЬОРЪ ЗОЛОТА.

Не кожде золото посѣдає однаковый кольоръ и чоловѣкъ маючій въ тôмъ взглядѣ певне досвѣдчене, вôдразу пôзнасть зъ якои части свѣта, якій кавалокъ золота походить. Австральске примѣромъ золото є червонѣйше вôдъ калѣфорнѣйского, а червонѣйшимъ вôдъ австральского є золото походяче зъ Уралю.

...жандарма) не хоче дати пашпортôвъ, бо паны-дѣдичѣ просили его, щобъ не пускавъ людей, бо не буде имъ кому робити за 12 кр. на день. А надъ кимъ буде панъ староста старостою, якъ мы всѣ выѣдемо? Ксьондзы не радять намъ ѣхати, бо що будуть робити безъ насъ? А той професоръ зô Львова думаете правду каже? Де тамъ! А звôдки бы вôнъ пенсію бравъ, якъ бы не було хлопôвъ? Та-жь мы ихъ всѣхъ оплачуемо! Чи не правда?

— Правда, правда — загула громада и порозходили ся домôвъ — кождый зъ гадкою про Канаду.

Тымко влѣзъ до хаты потиху. Жѣнка и дѣти вже спали. Скоро свѣтъ зôрвавъ ся вôнъ, на корову вже и не дививъ ся, тôлько подувъ просто до Абрамка. Выпивъ натще серця келѣшокъ горѣвки, сплюнувъ здорово тай каже:

— Абрамку, а коли купишь мôй грунтъ?

— Я вже купивъ въ Николы Присяжного, немаю бôльше грошей — вôдворкнувъ вôдъ нехочу Абрамко.

Постоявъ троха Тымко коло шинквасу, сплюнувъ еще разъ и выйшовъ скоро зъ корчмы.

— Не бôй ся нехристе, знайду я купця на свою працю, воркотѣвъ пôдъ носомъ.

Якъ строєный ходивъ Тымко цѣлый тыждень жѣнка воркотѣла — въ хатѣ стало душно, ...ы на ...рю збиралось, якъ бы яке лихо, ... мало загостити пôдъ ту бѣдну стрѣ... ...ки про Канаду не покидали Тымка — ...й бомки про Стефанію и дарунки зъ еи ...и ще бôльше заострювали фантазію бѣдного ...ка. „А може то правда, що тамъ дають ... коровы тай ще грошѣ?" — сновало ся по головѣ Тымка. — Якось въ двѣ недѣли по тôмъ приходить до Тымка Мошко зъ другого села, нѣбы за телятами. Звѣвъ Мошко мову и про Канаду. — Тымко, котрого та гадка нѣлоли не покидала, признавъ ся, що и вôнъ мавъ бы охоту поѣхати.

— Ну, каже Мошко, то вы продасте свôй грунтъ, чи що?

— Та продавъ-бымъ, якъ бы добрый купець трафивъ ся, чому нѣ? — вôдказавъ Тымко.

Слово по словѣ, торгъ въ торгъ, тай зайшли они оба до корчмы. Людей повно въ корчмѣ. Взявъ Мошко Тымка до алькира, поставивъ шабасôвки и добили торгу за грунтъ. За 750 папѣркôвъ згодивъ ся Тымко и постановили на другій тыждень ѣхати до Городенки до коморнѣка. Ничь-же не каже Тымко жѣнцѣ, якъ бы соромивъ ся передъ бабою, якъ бы робивъ якесь погане дѣло. Чимъ близше до дня, въ котрôмъ мае Тымко позбути ся своеи кервавицѣ, тымъ страшнѣйше ему, якось млоѣть коло серця. Вже на другій день мавъ вôнъ йти до мѣста, зôбравъ ся на вôдвагу и каже до жѣнки:

— Маешь ты хлѣбъ?

— Та на що тобѣ хлѣба? — вôдзываесь жѣнка.

— Я взавтра йду до мѣста.

— Та чого?

— Продаю грунтъ Мошкови.

Не вôдповѣла жѣнка нѣ словомъ. Тымкови тымъ бôльше стало досадно. Вôнъ волѣвъ бы бувъ, щобъ була его баба вылаяла, якъ мала такъ споневѣрати его пляны, не вôдзываючись навѣть до него.

Поволѣкъ ся Тымко до мѣста. Жидъ приѣхавъ кôньми вже давно и чекае на Тымка пôдъ канцеляріею коморнѣка. Приходять до канцеляріи. Тымко, розумѣе ся, скинувъ шапку ще за дверима (сховавъ еи до кишенѣ, не зôставлявъ на дворѣ, щобъ песъ знову не подеръ) зôгнувъ спину до самои землѣ и поцѣлувавъ пана коморника смиренно въ руку. Жидъ погладивъ свою ярмурку, привитавъ ся съ паномъ, якъ зô старымъ знакомымъ и розвернувъ ся на крѣслѣ, якъ въ дома на шабасъ. Тымко стоявъ несмѣло пôдъ дверима тай думавъ, що такъ навѣть повино бути. Пôславъ нотарь писара до табулѣ, щобъ повытягавъ нумера Тымковыхъ парцель. За се заплативъ Тымко тôлько одного лева. — Показало ся, що кавалокъ поля „за дубиною" бувъ заинтабульованый на сестру Тымка. Якось помылили ся при интабуляціи. Трудна рада. Треба буде привести сестру, заплатити за екстабуляцію, а вôдтакъ за интабуляцію. — Най тамъ вже — каже Тымко — той кавалокъ продамъ пôзнѣйше. — Та-бо показало ся, що списъ масы по небôщикови батькови ще не заплаченый. Вже 5 лѣтъ минуло — паросло зъ процентомъ 34 зр. Нѣчого не поможе, треба буде заплатити. Скориставъ жидъ зъ того, що оденъ кавалокъ поля вôдпадае, дае вже тôлько 6 сотокъ. Ничь не поможе, треба взяти вже и то. — Не скôнчили того дня интересу, повернули домôвъ, тай на другій тыждень знову приѣхали до мѣста. Тымко найнявъ фѣру у кума Василя, взявъ двохъ свѣдкôвъ тай сестру и жѣнку. Народа у коморнѣка, якъ на вôдпустѣ въ Зарвапици. Не дôпхали ся того дня до канцеляріи. Переночували въ ...инку — выпили де-що, бо якъ же-жь инакше? Въ Канадѣ зъ кумами хто знае, чи побачать ся, тай таки скучно цѣлый день крутити ся по мѣстѣ. На другій день бувъ ярмарокъ въ Городенцѣ. Народу зъѣхало ся зô всѣхъ сторôнъ, що не мѣра. Въ шинку коло нотара знайшовъ Тымко свояка зъ сусѣдного села — его братъ бувъ вже въ Канадѣ пôвъ року и писавъ зъ вôдтамъ, що дуже ему добре жіе ся. Каже, хлѣбъ ѣмо бѣлый, якъ на Великдень, а солонины за 5 центôвъ пôвъ лôктя. — А не знати куме — каже Тымко — чи то правда за ту Стефанію — не пише нпчого братъ? — Не вôльно кумцю згадовати въ простôмъ листѣ за таку высоку особу, заразъ въ судѣ спалять такій листъ, якъ бы знайшли де — вôдповѣвъ кумъ. — Та певно, що не вôльно, подумавъ Тымко.

Якось зъ великою бѣдою залагодили интересы въ коморнѣка, вхопивъ въ жменю Тымко 545 левôвъ, бо треба було и податокъ залеглый въ штайрамтѣ заплатити, тай поѣхали веселй до дому, накупивши въ мѣстѣ булокъ и другихъ ласощѣвъ. — Незадовго продавъ Тымко и корову — заплативъ Абрамкови за сѣно и довжокъ, позаплачувавъ всѣ паршивй довжки якй були — продавъ Федькови Гуменному ниву „за дубиною" за 130 левѣвъ — сѣвъ въ хатѣ и сидить, чистый вже. Позбувъ ся тягару. На хату трафивъ ся купець таки зô свого села. Сотокъ новѣсенькихъ нараховавъ Тымко щось ажь близько девять. Треба теперь подумати о пашпортахъ. При тôлько клопотахъ забувъ Тымко за пашпорты.

(Дальше буде).

АМЕРИКАНЬСКА ГОСТИНА.

(Конець.)

Въ кôнци попрісували гойданки до стола и зачали якусь непонятну для мене гру въ карты. И знову безъ бесѣды, лишь деколи при выгравцѣ котрои зъ партій выхопить ся легенькій усмѣхъ або декотрый зъ мужчинъ попросить сусѣду задавати карту такимъ-же самымъ поважнымъ пôвъголосомъ. А я сиджу мовь туманъ и приглядаю ся тому американьскому диву. Оглядаю ся навкруги себе — гадаю собѣ — певно десь ту бѣля насъ спитъ мала дѣтина, та щобъ еѣ не збудити отакъ тихо-спокôйно заховують ся гостѣ. Але и то нѣ. Еге, хоть якъ я довго думавъ и шукавъ за причиною тихого захованя ся Американцѣвъ, а таки въ кôнци доглупавъ ся. А тожь то зъ мене недогадливый, звычайно ґриноръ. Та якъ же-жь весело и гучно балакати, коли нема по чôмъ. Незадовго принесуть по чарцѣ, а тамъ уже языки порозвязують ся. Потѣшеный тою гадкою вже сиджу успокоеный тай гойдаюсь до волѣ дальше. Минае однои чвертъ годины минае другои, они все грають и все дальше тота погана етікета.

Я копнувъ ногою бѣля мене сидячого товариша и спытавъ майже на міги: — Чувъ, та я бы вже „пакнувъ“, не можу выдержати такъ довго безъ куреня.

— Не можна брате — вôдзывае ся тойже майже шепотомъ — разъ тому, що панѣ сидить а по друге, що не попросивъ господарь. Уважайже-жь щось въ порядномъ товариствѣ, въ высшомъ домѣ.

Га нема що, треба ждати, хоть вколовъ мене тою замѣткою, бо-жь я знавъ зъ краю, якъ люде тамъ бесѣдували, що мѣжь Американцями нема жадныхъ церемонѣй. Сиджу дальше и зъ резигнаціею дожидаю що буде дальше. Они грають у карты а я все пасу очима за господинею дому, котра плентала ся чогось вôдъ одного покою до другого — чи не запросить гостей до вечерѣ, бо по правдѣ вже мене трохи зачинало млоѣти зъ голоду. Я-жь нѣчогосенько не ѣвъ, а ту вже десята въ ночи.

Ажь нарештѣ перестали грати въ карты а повôдсувавши вôдъ стола гойданки знову пустили ся въ рухъ. Слава-жь Тобѣ Господи, чей вже разъ конець, теперь ажь зачне ся гостина.

— Ну якъ тобѣ подобае ся — пытае въ мене товаришъ, присуваючи свое крѣсло до мого. Правда що не такъ якъ у краю?

— О що правда то правда, лишь я бачу, що ту ще бôльше церемонѣй якъ тамъ, але то все дурниця лишь я бы вже що лыкнувъ, бо въ горлѣ вже зовсѣмъ засхло.

— Заразъ буде заразъ — вспокоѣвъ мене — лишь трохи терпеливости, а що до американьскои етікеты то мусишь знати, що не выпадае при гостяхъ кашляти, рыгнути легко можна, але зъ перепрошенемъ гостей, скажешъ лишь „excuse my, I feel my good“ и всьо буде гараздъ.

Най лихо побере таку етикету, ну та най еѣ тамъ, лишь бы скоро вечера, бо далѣ готовъ ту въ тôмъ крѣслѣ заспати. Ажь десь коло 11 годины входить знову господиня дому и несе повне наруче серветокъ. Пороздавала она тѣ шматки кождому зъ гостей, дала одну и менѣ. Беру я тое до рукъ, оглядаю, не знаю до чого причепити, зъ того клопоту выбавивъ мене товаришъ, казавъ розпростерти на колѣнахъ. Мое серце вже предчувало щось не доброго, якійсь тяжкій завôдъ и хоть я вже нѣчо не говоривъ та товаришъ вычитавъ зъ моихъ очей той мôй несупокій и знову вспокоѣвъ мене:

— Заразъ намъ принесутъ щось и на тоту шматку и ростеливъ еи на моихъ колѣнахъ.

И по правдѣ принесли. Принесли кождому по одному банапови и встромили въ одну руку а въ другу руку шклянку зъ водою.

Зачала ся гостина.

Гостѣ стали облуповати тѣ бананы и кусають ихъ такъ делѣкатно якъ бы то було людске тѣло и попивають а радше посербують по кроплиночцѣ тои водички и то лишь пôвъ-пысочкомъ якъ бы вже бôльше не могли того плыну захопити. Та я такъ робивъ якъ другѣ. Ѣмъ того банана тай сербаю тоту водицю — а самъ троха не сплакну такій мене вхопивъ жаль за серце за таке погане розчароване. Вже на нѣчо не дивлюсь, анѣ нѣчо не чую, бо и якимъ-же ту бути, маючи надѣю на таку велику гостину. Я-жь такій ставъ голоденъ якъ ще нѣколи. Выпили гостоньки тоту водицю и позъѣдали по каваточкови банана, бо цѣлого зъѣсти не выпадало, казали бы що пажерливый, ажь наразъ кôлька осôбъ порушило ся зъ мѣсця. Я не бачивъ добре я лишь чувъ ще трохѣ.

Товаришъ сѣпнувъ и мене за рукавъ: — Встань, вже по гостинѣ, пора намъ до хаты!

А я ажь вôдсапнувъ свобôднѣйше. А то якъ бы довело ся высидѣти въ такôй неволи такъ цѣлу нôчь, то певно треба бы хоть зъ тыждень вôдхоровати.

Повставали всѣ и забирали ся до вôдходу. Господарѣ пращають гостей а кождому на дорогу кажуть якесь лестне слово, дякують за миле товариство. И на мене прійшла черга и менѣ подякували та ще въ додатку сказали таку велику дурницю, що дуже добре бавили ся въ моимъ товариствѣ. Я знову нѣчо не вôдзываю ся, такъ само черезъ дорогу, ажь въ хатѣ мого товариша якъ не впаду въ крѣсло, ажь тамъ вôддыхнувъ глубоко и свобôдно. А товаришъ якъ не хопить ся за живôтъ, якъ не зачне ся сердечно реготати зъ мене — ажь хата ходила.

— А що гостивъ ся добре?

Я и самъ почавъ смѣяти ся зъ тои гостины, та тогдѣ я урочисто присягъ, що доки мого житя въ Америцѣ — нѣколи не рушу ся до жадного Американця на гостину, доки не попоѣмъ порядно въ дома.

Ст. Хлопôвъ.

За „Свободу“ належить ся заплатити!

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!

Ив. Франко.

Протесты противъ мордôвъ чужинцѣвъ на вôльнôй земли Вашингтона!

Вже вôдъ давна зауважуемо тую ненависть Англиковъ противъ Славянскихъ робôтниковъ а властиво противъ робôтниковъ, котрî послѣдными лѣтами прійшли до Америки добувати для себе красшои долѣ. — Що нетерпимôсть Англиковъ противъ нашихъ робôтниковъ чимъ разъ взмагалась, свѣдчить хоть бы тое противъ-конституційне розпоряджене, котре накладало на кождого імігранта-негорожанина три центы податку. Та всѣ тымъ подôбнî перепоны, котрî мовъ колоды кидано імігрантамъ, щобъ чимъ разъ бôльше утрудняти имъ вынайти собѣ працю, якось розбивали ся, ажь ось послѣдный фактъ, котрого допустивъ ся рядъ на нашихъ робôтникахъ, взбуривъ не тôлько нашихъ людей а взбуривъ всповчуте и иншихъ народностей. Подано въ справахъ робôтничихъ, якого звѣрского морду допустивъ ся шерифъ на страйкерахъ въ Газельтонѣ. Весь робôтничій свѣтъ ажь кипить зô злобы на таку кривду заподѣяну невиннымъ робôтникамъ, котрî безборонні хотѣли лишь скористати зъ амер. свободы и добути для себе бôльшои платнѣ. И въ добуваню тои красшои долѣ упало мерцемъ 25 робôтниковъ а 55 поранено. Сейчасъ дня 12. с. м. зôбрали ся робôтники въ Шенандоръ и у всѣхъ мовахъ запротестовали противъ тому безправному мордови, а за тыми пôйшли и робôтники зъ Mt. Carmel и Shamokin, Pa., де масово высказали свое найбôльше обурене противъ незаконному мордованю робôтниковъ. Въ Шамокінъ вôдбувъ ся такій мітингъ дня 13. с. м., де явило ся до 2 тысячѣ народа. Бесѣды выголошували ся по английски д-ръ Ф. Миколайчикъ, по польски о. И. Констанкевичь, по руски о. Стефанъ Макаръ, по словацки о. Беля и по литовски о. Желиньскасъ.— Тому, що якъ разъ наша газета пôдчасъ тыхъ цѣкавыхъ мітинговъ друковала ся, тому обмежаемо ся лишь на коротке подане протесту робôтниковъ зъ повыжь згаданыхъ мѣстъ, а въ слѣдуючôмъ числѣ роскажемо цѣлый хôдъ нарадъ тыхъ вѣчь. — Всѣ резолюціи ухваленî вѣчемъ рѣшено выслати до губернатора Пенсильваніи, до президента и до амбасадорôвъ.

Цѣкаве для людей зъ Mt. Carmel и околицѣ.

Въ суботу дня 18. септембра зъ полудня вôдбуде ся недалеко лігайского діпа въ Mt. Carmel, Pa. великій пікнікъ. — Чистый доходъ призначеный на руску церковь въ Mt. Carmel. — Всѣ Русины повиннî зъявити ся, хто мае охоту до танцю, то погуляе собѣ по козацки, бо музыка буде славна, а хто не схоче танцювати то и той знайде на пікніку розличного рода забавы и розривки. Лишь не отягайте ся — на пікніку такъ мило часъ проведете, якъ ще нѣколи. Вступъ на плятформу всего на всего 25 цнт.

Въ редакціи „Свободы" можуть дôстати Вск. ОО. Духовнî по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

Вѣсти робôтничî.

Потекла невинна кровь майнерôвъ.

25 майнерôвъ убито, 55 ранено.

Звѣрскôсть американьскихъ шерифôвъ.

ОБУРЕНЕ ЛЮДНОСТИ.

Hazleton, Pa. 10. септембра. Страшна, бо кровава катастрофа розôгралась того дня по полудни коло мѣсточка Lattimer. Нетерпима зволочь шерифôвъ убила 25 вуглярôвъ, а ранила 55. Поляглî жертвы нетерпимости американьскои суть переважно Славяньскî робôтники, котрыхъ оплакують убогî сироты.

Минувшои пятницѣ по полудни выбралась спора товпа робôтниковъ газельтоньскихъ до Lattimer, щобъ змусити правдоподôбно тамошныхъ робôтниковъ до страйку. Скоро о тôмъ довѣдалась интересована компанія, выслала сейчасъ карами електричными вооруженыхъ шерифôвъ въ слѣдъ за ними. Робôтники и шерифы зôйшлись разомъ коло мѣсточка Lattimer. Шерифъ перечитавъ робôтникамъ судове роспоряджене „injunction", що не мають вступати на компаничный грунтъ. Майнеры йшли дальше. — Коли шерифъ хотѣвъ арештовати провôдника страйкерôвъ а робôтники не давали, приказавъ шерифъ своимъ помôчникамъ стрѣляти до люду. И впало 25 трупôвъ, а 55 ранено тяжко. Выравдѣ шерифъ говоривъ, що страйкеры его били, коли вôнъ хотѣвъ арештовати провôдника ихъ, що зъ початку казавъ вôнъ стрѣляти слѣпыми набоями и доперва коли робôтники не послухали, то приказавъ убивати. Знаючи однакъ якою ненавистею дыше кождый пустый Американецъ до Славянина, котрый пôдходить пôдъ загальну назву „Hungarian", можна сказати на певно, що на першій малый опôръ зô стороны робôтниковъ приказавъ шерифъ стрѣляти до зненавидженыхъ Hungarian.

Коли о тôмъ довѣдали ся въ Hazleton, повстало велике обурене цѣлого населеня. Боячись якого розруху шерифъ телеграфично просивъ ґовернера Гастинґса о войско, котре явило ся на мѣсци въ суботу рано 11. септ.

Капиталістична праса американьска росписуючись о тôмъ нещастю обсыпала бѣдныхъ робôтниковъ Славяньскихъ найпôдлѣйшими прозвисками вмѣсто спôвчутя..... Але вѣримо, що сильный кулакъ робôтника незадовго мусить пôмстити ся страшно на тыхъ пôдлюкахъ, котрî окрадають его и ще смѣють ся зъ него.

— Страйкъ майнерôвъ на заходѣ кôнчить ся, якъ сказано було въ попереднôмъ числѣ нашои газеты. Самî властителѣ копалень згодили ся на пôдвысшене платнѣ, хотяй не такъ высокои, якои жадають робôтники. Зваживши однакъ, що вугля на теперь есть досыть, що пожива для страйкуючихъ и офѣрнôсть публики зменчуесь и въ виду того робôтники моглибъ не осягнути ничь. Комітетъ страйку скликавъ делеґатôвъ до Columbus, O. на день 7. септембра, щобъ рѣшити голосованемъ, чи мае скôнчити ся страйкъ чи нѣ. Пôсля предложеня зô стороны компанистôвъ малабъ выносити платня 65 цнт. за тону въ пітсбурскôмъ дистриктѣ зъ вôдповѣднымъ пôдвысшенемъ по другихъ дистриктахъ до кôнця сего року. Дальшу платню мавъ бы установити судъ мировый. За такою платнею суть всѣ делеґаты кромѣ заступниковъ зъ Ohio, Illinois, Indiana, въ котрыхъ Станахъ робôтники на такôмъ пôдвысшеню малобъ скорыстали. Бôльшôсть делеґатôвъ есть за закôнченемъ страйку, для того нема сумнѣву, що коло 15. септембра всѣ робôтники вернуть до працѣ.

Якî страты понѣсъ той страйкъ всѣмъ интересованымъ?

Майнеры за два мѣсяцѣ безробôтя стратили $15,-750,000.

Властителѣ копалень $1,000,000 въ зыскахъ самыхъ.

Трены, що не мали що перевозити $4,800,000.

Страта по шторахъ компаничныхъ, въ котрыхъ робôтники за два мѣсяцѣ ничь не куповали, выносить $13,-000,000.

Зъ причины пôдвысшеня цѣны вугля о 25 процентъ мусѣло населене, котре за часъ 2 мѣсяцѣвъ спотребувало 32 миліоны тонъ, заплатити $8,000,000 бôльше. Разомъ 42 миліоны 550 тысячь доляр. стратило ся зъ причины 2 мѣсячного страйку длятого, бо миліонеры жалували робôтникови пôдвысшити платню о 10 цнт. О, велика ваша, деруныпаны, любовь ближнього. Чортъ вамъ за ню заплатить.

— Awosso, Mich. Въ копальни Coruna Coal Co. пôдвысшено майнерамъ платню о 5 цнт. Робôтники зароблять тамъ о 10 до 20 цнт. денно бôльше.

— Mount Holly, N. Y. Зъ 15. септембра роспочнесь робота въ шклярни Medford. Буде робитись днемъ и ночею.

— Въ околици Connelsvillской робить ся добре. Минувшого тыждня дымилось въ 11,815 пецахъ, выпродуковало 121,077 тонъ коксу а розôслано 6,923 наладованыхъ вагонôвъ.

— Youngstown, Oho. По всѣхъ фабрыкахъ робить ся ту дуже добре. Можна дôстати роботу.

— New York, N. Y. 1500 кравцѣвъ повернули до роботы а 800 застрайкувало.

— День 6. септембра бувъ днемъ свята робôтничого „Labor Day". По декотрыхъ мѣстахъ вôдбули ся парады зъ мовами. Въ St. Louis говоривъ W. J. Bryan, бувшій кандидатъ демократичный на президента Спол. Державъ. Свято то не було властиво жаднымъ святомъ, бо майже всѣ фабрики були въ руху.

Телеграмы „Свободы".

Pittsburg, 12. септембра. Рата 65 центова предложена компанистами не принята. Зъ 822 делегатôвъ голосовало за принятемъ 65 цнт. за тону 407, а противъ принятія 415 делегатôвъ. Майнеры жадають 69 цнт. за тону. — Есть всяка правдоподôбнôсть, що тыми днями наступить порозумѣне въ той способъ, що одна и друга сторона уступить.

Де-що цѣкавого.

— Въ Цуриху заложено клюбъ лисыхъ. Принимаесь до него лишь того, котрый лисый якъ колѣно.

— Межи звѣрятами найдовше жіе велирыбъ (китъ). Дожіе и тысячь лѣтъ.

— Льондонъ мае 15,271 полѣцаѣвъ, котрî коштують его рôчно 1,266,311 фунтôвъ штерлінґôвъ.

— Перша газета въ Европѣ выйшла въ Брукселѣ 1605 р.

— Ученî вынайшли знову нову свѣтову мову, котру назвали Esperanto. — Редакторъ „Амер. Р. Вѣстника" присягае ся, що то тота мова, котрою вôнъ пише въ своимъ „миломъ" „Вѣстнику". Певно!

— Передъ 15 роками выробляли въ Англіи лишь 300 байсиклѣвъ а минувшого року вже повъ миліона.

— Якійсь Нѣмець вынайшовъ порошокъ противъ пропасницѣ и такъ охрестивъ его: „Dirnetnylamidophenyldymethylpyzazolon". Ану, вымови то!

— Оденъ нѣмый въ Vau Meter, Pa. черезъ ударъ кулакомъ въ лице пôдчасъ боксованя вôдзыскавъ мову.

— Горы Аляски, въ котрыхъ натрафили на золото, суть 500 миль довгî а 50—100 широкî. Варто-бъ тамъ поѣхати.

— Найдовша дорога пôдземна есть въ Англіи въ Derbyshire повѣтѣ. Есть 7 миль довга.

— Птицѣ перелетнî летять въ высотѣ 10,000 до 12,000 метрôвъ.

— Найлѣпшими кравцями на свѣтѣ суть Японцѣ а опôсля российскî жены.

— Появились фальшивî паперовî двудоляровки. О ⅛ цаля суть довшî якъ правдивî.

— Въ Ohio продавъ оденъ свою жену за $100. Ще була щось варта.

— Въ Чікаґо рѣшивъ судія Dunne, що особа засуджена на грошеву кару за криминальный проступокъ мае бути выпущена на волю, если Affidavit-омъ докаже, що есть безъ средствъ.

— Въ Станѣ Вашинґтонъ будуесь теперь тунель, котрый буде 2½ милѣ довгій, а $2,000,000 мае коштовати.

— Зъ новымъ слѣдуючимъ рокомъ „Свобода" змѣнить ся на ще цѣкавшу часопись. Предплатѣть собѣ!

— Одна ню-йорска газета помѣстила такій анонсъ: „По що йти до Klondyke, коли одна 40 лѣтна дама котра мае $25,000, шукае мужа". Ану рускî хлопцѣ хто вôдважите ся?

— Рада мѣйска въ Неаполю розвязала цѣлу поліцію, бо всѣ 552 поліцаѣ належали до тайного товариства злодѣѣвъ. Въ Чікаґо вартало бы также такъ зробити зъ поліцею.

— Въ Ню Йорку 8 людей вмерло зъ голоду. Тажь теперь республиканьскî золотî часы!?

— Въ однôмъ шпитали въ Франціи вже 3 мѣсяцѣ спить 20 лѣтна дѣвчина.

— Нову жилу золота вôдкрыли въ Калифорніи и Bellefonte, Pa.

— Въ Onittnam, Ga. одна жена втопила свого одинокого 4 лѣтного сына, бо бувъ „за паскудный" до житя, якъ она сама говорила. Видъ лиця дитины бувъ зъ уродженя неприемный.

— Въ Шкоціи була велика буря снѣгова дня 4-го септембра.

Здоровî гадки.

1) Той жіе два разы, хто жіе честно.

2) Стережи ся злости спокôйного чоловѣка.

3) Зъ хаты до сальону есть тôлько оденъ крокъ, але зъ сальону до хаты?

4) Выховай добре першу свою дѣтину, а оно своимъ примѣромъ выховае тобѣ другî дѣти.

5) Жѣнки, котрî любять часто плакати не плачуть довго, а тî, котрî плачуть довго, не плачуть зъ часта.

6) Жите не есть такъ коротке, щобысьмо навѣть добрыми не могли бути.

7) Дурному чоловѣкови, котрый купивъ собѣ новый капелюхъ, здае ся, що цѣле мѣсто зыскало на окрасѣ.

8) Навѣть лихому чоловѣкови може лучити ся зробити щось доброго, та лишь чесный чоловѣкъ любить все добре чинити.

9) Пôдхлѣбство можна прировнати до фальшывого гроша; есть вôнъ доти въ оборотѣ доки не пôзнають ся на нѣмъ.

10) Нѣ мечь нѣ огонь не наробять тôлько злого, що сплетнѣ.

11) Бôльша половина людей уживае своихъ першихъ лѣтъ на те, щобъ пôзнѣйше терпѣти.

12) Не хочешь зôстати піякомъ — пій зимну воду; хочешь бути здоровымъ — вставай рано; хочешь бути щасливымъ — будь чеснымъ; та коли хочешь усѣхъ вдоволити — пильнуй свого бізнесу.

13) Чеснота нынѣ дуже рѣдка птиця.

14) Вѣра уздоровляе людей.

15) Нѣчо нема поважнѣйшого и острѣйшого надъ жите, а хто хоче его здобути жартами, той его не порозумѣвъ.

16) Держава, въ котрôмъ нема справедливости, есть яскинею розбишаковъ.